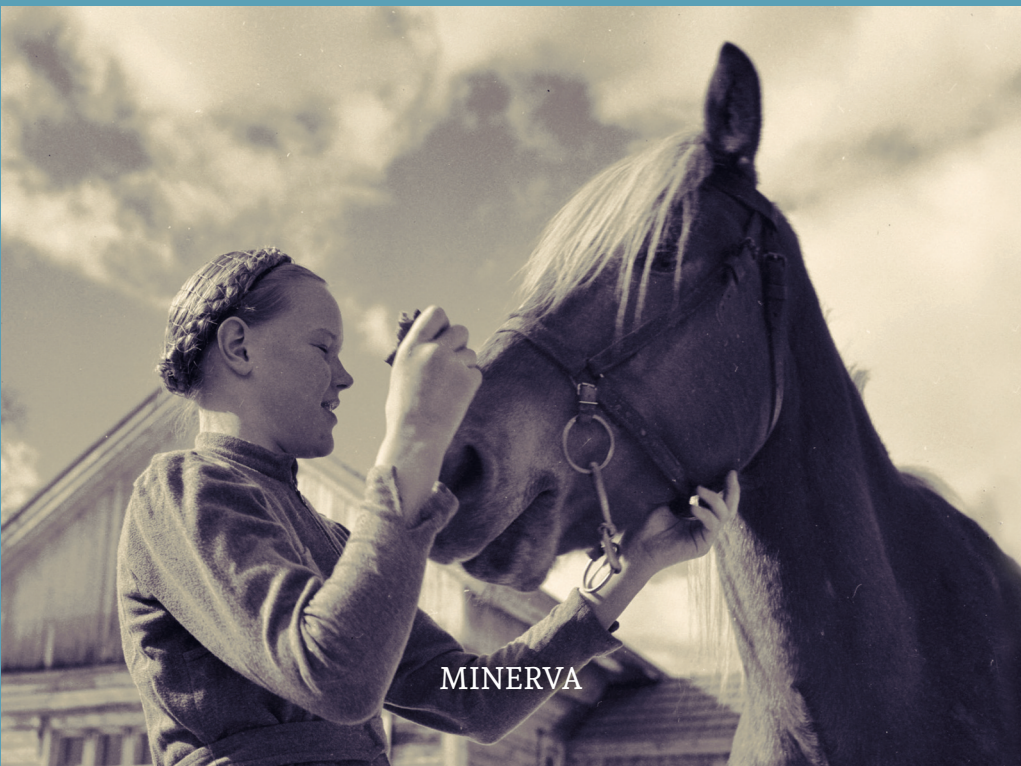

EERO OJANEN

SANKARIKOIRIA JA SOTAHEVOSIA

Suomalaisia tositarinoita eläimistä

MINERVA

Sankarikoiria ja sotahevosiä

EERO OJANEN

SANKARIKOIRIA JA SOTAHEVOSIA

Suomalaisia tositarinoita eläimistä

minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

© Eero Ojanen ja Minerva Kustannus, 2022
Minerva Kustannus on osa Werner
Söderström Osakeyhtiötä
www.minervakustannus.fi

Kansi ja ulkoasu: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-928-2
Painettu EU:ssa

Sisällys

Lukijalle	5
I Sankarikoiria.....	11
Koira löytää pulaan joutuneen	14
Koira varoittaa tulipalosta ja lumesta	35
Koira havaitsee sairauskohtauksen.....	47
Koira pelastaa lapsen.....	57
II Nokkelia kissoja	67
Kissan hyvä muisti.....	76
III Sotahevosia.....	85
Uuteen sotaan	121
Kotiinpaluu.....	155
IV Lehmä, arjen sankari.....	165
Lehmä, elämisen ehto	169
Lehmäpersoonia	174
Erilaisia perheenjäseniä.....	178

Lapsi ja lehmä	184
Syntymän ihme	191
Kuin lehmät laitumella	198
Tytöt ja pojat paimenessa	202
Eläinten välistä ystävyyttä	212
Tähtihetkiä ja tapauksia	214
Luopumisia.....	223
Lehmien jälkeen	228
Rajalla	233
Sota-aika ja evakkoretket	235
Elämisen eväät	245
Lähteitä ja kirjallisuutta	249

Lukijalle

Ihminen on aina elänyt jollain tapaa eläinten kanssa ja läheisessä suhteessa eläimiin. Niinpä eläimistä on myös loputtomasti tarinoita.

Tämä kirja esittelee suomalaisten tutuimpiin kotieläimiin liittyviä tarinoita. Koira, kissa, hevonen ja lehmä ovat olleet kauan tärkeimmät kotieläimemme, ja niihin liittyy myös eniten erilaisia muistoja. Villieläimet olisivat sitten vielä oma tarinakokonaisuutensa, mutta ne on tällä kertaa jätetty tästä valikoimasta pois.

Kotieläimistä taas olisi niin valtavasti tarinoita, ettei niitä koskaan pystyisi kaikkia kertomaan. Suomessa eläimiin kuten muihinkin asioihin liittyvää muistitietoa on tallennettu moneen paikkaan, aivan erityisesti Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran perinnearkistoon, josta suuri osa tämänkin kirjan aineistosta on peräisin.

Kirjan tarinat eivät ole aivan jokapäiväisiä, vaan suuri osa niistä liittyy jollain tavalla poik-

keuksellisiin tilanteisiin tai olosuhteisiin. Koirista on otettu mukaan erityisesti niin sanottujen sankarikoirien tarinoita: koiria, jotka ovat pelastaneet ihmishenkiä tai tehneet muita vastaavia urotekoja, ja jotka on siitä palkittu. Myös kissojen kohdalla kerrotaan tarinoita sankariteoista.

Hevostarinat puolestaan ovat peräisin Suomen viime sotien ajalta, vuosilta 1939–1944, jolloin hevosilla oli tärkeä, vaikka toisinaan ehkä unohdettukin tehtävä maamme puolustamisessa. Lehmä sen sijaan on ollut suomalaisille varsinainen arjen sankari. Siksi lehmistä kerrotaan runsaasti arkipäivän tarinoita siltä ajalta, jolloin lehmä vielä oli suurelle osalle suomalaisista jokapäiväinen tuttu, koko elämän ja yhteiskunnan tärkeä tukipylväs.

Teos on myös kirjoitettu poikkeuksellisenä aikana, koronatalvena ja -keväänä, jolloin arkistoihin ja kirjastoihin ei aina päässyt normaaliin tapaan aineistoa hankkimaan. Se aiheutti muutoksia myös kirjan alkuperäiseen suunnitelmaan, mutta olkoot nämä tarinat eläinystävillemme sitä enemmän kunniaksi.

Tietosuojaan ja yksityisyydensuojaan vuoksi kirjan tarinat kerrotaan ”omin sanoin”, tiivistettyinä niin, että alkuperäiset henkilöt ja paikannimet eivät pääsääntöisesti ole tunnistettavissa. Tarinoi-

den olennainen asiasisältö on kuitenkin säilytetty alkuperäisessä muodossaan, joten kaikki nämä tarinat ovat tosia – uudella tavalla esitettyinä.

Kesäkuussa 2021

Eero Ojanen

I

Sankarikoiria

Koirien erilaisista kyvyistä, niiden uroteois-
ta tai muuten vain merkillisistä tempauksis-
ta on olemassa loputtomasti tarinoita. Ihmisen ja
koiran suhde on usein ollut läheinen, ja melkein-
pä jokaisesta koirasta olisi oma tarinansa, niin
kuin ihmisen ja koiran ystävydestäkin.

Tällä kertaa koirista on otettu mukaan vain
aivan tietynlaisia tarinoita, niin sanottujen san-
karikoirien tekoja. Suomen Kennelliitto on jo
vuosikymmenien ajan palkinnut joka vuosi san-
karikoiria, jotka ovat pelastaneet ihmishenkiä tai
tehneet muuta sankarillista.

Tässä esitellään siis sellaisia tapauksia ja ti-
lanteita, joissa koiran toiminta on varmasti tai ai-
nakin todennäköisesti pelastanut ihmisiä jostain
vakavasta vaarasta, usein jopa kuolemasta. Koi-
rien tarinat ovat alkujaan peräisin Suomen Ken-
nelliiton nettisivuilta, jossa ne on julkaistu laa-
jemmassa ja yksityiskohtaisemmassa muodossa,
tarkkoine tietoineen. Tässä kirjassa tapaukset se-
lostetaan lyhyemmin, mutta kaikki ovat siis todel-
lisia tarinoita Suomesta viime vuosikymmenien
ajalta.

Useimmiten sankaritekoja tehneet koirat ovat pelastaneet ihmisiä, jotka ovat saaneet sairauskohtauksen tai joutuneet onnettomuuteen ulkona vaikeissa olosuhteissa, eivätkä itse olisi tilanteesta enää selviytyneet. Paljon on myös tapauksia, joissa koira on tullut ilmoittamaan tulipalosta tai varoittanut muusta vaarasta. Oma ryhmänsä ovat myös koirat, jotka ovat huomanneet ajoissa läheisen ihmisen terveydentilassa huolestuttavia muutoksia.

Koira löytää pulaan joutuneen

Novascotiannoutaja Sissi alkoi tavallisella iltalenkillä kiskoa oudosti pensaikkoon päin, ja sieltä löydettiin ojaan tuupertunut mies, joka oli osittain jäänyt jo satavan lumen peittoon. Paikka oli hiljainen, muuta apua ei ehkä pakkasiltana olisi osunut paikalle ja mies olisi ilman koiran apua paleltunut.

* * *

Samanlaisen löydön teki kovalla pakkasella kerran iltalenkillään myös Tito-koira. Se havaitsi lummeen tuupertuneen, vain kevyesti puetun henkilön, joka ei siinä tilanteessa olisi kauaa pärjännyt.

* * *

Norfolkinterrieri Weikko halusi kerran aamulenkillä kulkea syvän ojan reunustaa. Ojasta löydettiin mutaan pudonnut nainen, joka oli ollut siellä tunnin pääsemättä ylös ja ilman puhelinta. Koiran äänen kuullessaan hän jaksoi itsekin vähän huutaa apua.

* * *

Karjalankarhukoira Piki oli metsässä harjoittelemassa hirvikoiran hommia, kun omistaja ja muutkin mukanaolijat huomasivat sen käyttäytyvän oudosti. Se tuli kyllä kutsusta, mutta ei antanut ottaa normaalisti kiinni, vaan lähti pois yhä uudelleen. Ihmiset lähtivät perään ja löysivät Pikin osoittamasta suunnasta metsään joutuneen huonokuntoisen miehen.

* * *

Saksanpaimenkoira Ritu halusi lenkillä poiketa normaalilta polultaan metsään, ja noin 50 metrin päässä polusta löydettiin iäkäs henkilö lumesta makaamasta.

* * *

Noutaja Sera osoitti kauppareissulla epätavallista kiinnostusta tiettyä lumikasaa kohtaan, ja paluumatkalla se suorastaan vaati päästä kinokseen, josta omistaja kauhukseen havaitsi lumeen kaatuneen nuoren naisen sinertävät kädet. Kevyesti pukeutunut ihminen ei olisi kauaa lumikinoksessa selviytynyt.

* * *

Soni pysähtyi lenkillä tuijottamaan oudosti metsään, ja omistaja arveli sen nähneen jonkin eläimen. Niin olikin, sillä omistaja seuralaisineen havaitsi kohta irrallaan olevan koiran, jonka he

Mies huusi hevoselle: ”Kuollaan, jollet mene rantaan”.

Tämä eläinten ystävien ja omistajien toivekirja on omistettu koirille, kissoille, hevosille ja lehmille, noille ihmisen ikiaikaisille kumppaneille. Niiden kiintymys isäntäväkeen, uskollisuus, uhrautuvaisuus, oppivaisuus, viisaus, sitkeähenkisyys ja jopa ihmiskielen ymmärtäminen ovat antaneet aihetta lukemattomille koskettaville ja sankarillisille tarinoille. Tositarinoiden kirjo yltää maatalousyhteiskunnasta nykyaikaan.

Kirjan vaikuttavaa antia ovat esimerkiksi sodissa olleiden ja sieltä palanneiden hevosten uskomattomat tarinat. Lehmä sen sijaan on ollut suomalaisille varsinainen arjen sankari. Siksi lehmistä kerrotaan runsaasti arkipäivän tarinoita siltä ajalta, jolloin lehmä vielä oli suurelle osalle suomalaisista jokapäiväinen tuttu, koko elämän ja yhteiskunnan tärkeä tukipylväs. Ja lukuisat ovat ne tavalliset perhekoirat ja -kissat, jotka ovat pelastaneet ihmisen hengen tai muuten olleet erityisen nokkelia.

Eero Ojanen on filosofi ja kirjailija, joka on julkaissut kymmeniä kirjoja, artikkeleita ja teossarjoja. Viimeaikaisissa kirjoissaan *Suomen myyttiset linnut*, *Suuri suomalainen kummituskirja*, *Suomalaiset taruolennot* ja *Kalevalan taruolennot* hän on paneutunut erityisesti suomalaiseen kansanperinteeseen.

58.9

ISBN 978-952-375-928-2

9 789523 759282

minerva

Kansi: Taittopalvelu Yliveto Oy

Kannen kuvat: Shutterstock; Sirkka Poutanen ja Hilppa-hevonen sota-aikana Kurkijoen Särkijärvellä.

Kuvaaja Pekka Kyytinen. Museovirasto.